

Föreningens huvudmål är att Gamla stan ska bli ett väl skyddat, attraktivt och levande Världsarv.

Gamla stan är en väl bevarad medeltida stad. Det är därför av stor vikt att det kulturarv som Gamla stan utgör skyddas effektivt och att Gamla stan fortsätter att vara en levande stad. Målet att bli Världsarv kan inspirera oss till stordåd i det arbete som ligger framför oss.

Föreningens uppgifter.

A. En levande stad!

Kontor, hostels, caféer, restauranger samt lägenheter som är permanent korttidsuthyrda eller tomma investeringsobjekt som aldrig används, får inte fortsätta tränga undan permanent boende. De snabbt höjda lokalhyrorna tvingar fram allt fler konkurser bland affärer - som snabbt ersätts med kontor, omvandlingar av hela hus till airbnb och hostels. Därmed hotas livsnerven i Gamla stan. Månad efter månad skapas en allt starkare känsla av Gamla stans huvudsakliga roll är att vara en kuliss för turister.

Ett bevis för takten i omställningen är att vi har tappat flera 100-åriga affärer bara de senaste månaderna. Den levande länken till Gamla stans historia är snart helt förlorad. Det är en kulturell katastrof för Stockholm och för Sverige.

Det finns fastighetsägare och enskilda initiativ (Köpmangatan), som motverkar den trenden och de måste få ett betydligt större stöd. Men det räcker inte.

Den här uppgiften (och uppgift B bevarande) är akut och måste hanteras både på lokal och nationell nivå. Vi kan ju inte bara se på medan vår huvudstads hjärta och minne dör.

Den första insatsen i vår förening bör vara att gå ut brett i media med ett upprop som detaljerat visar på det som sker och söker stöd för att stoppa kulturslakten genom ekonomisk och ideellt stöd från allmänhet, politiker, historiker, antikvarier, skådespelare, konstnärer, näringsidkare - kort och gott alla.

Målet är att ta fram åtgärder som radikalt minskar risken för fortsatt förstörelse och ökar antalet faktiskt boende i magiska Gamla stan. Det här arbetet kan inte vänta.

B. Bevara Gamla stans kulturarv.

Tyvärr är skyddet för gamla stans kulturvärden och särskilt då inredningar, målningar, snickeriarbeten, innerväggar, golv etc. mycket begränsat. Det finns flera faktorer som tillsammans gör det närmast omöjligt att stoppa förstörelse.

1. Det har inte gjorts någon fullständig inventering av vilka kulturvärden som finns i Gamla stan.
2. De relativt få inventeringar som gjorts av Stadsmuseet och Länsstyrelsen (kanske sammantaget en femtedel av byggnaderna) är inte kontinuerligt uppdaterade, därför vet ingen vad som är bevarat ens i de husen. Det finns också svagheter och misstag i dateringen av byggnaderna.

3. Eftersom vi inte vet vad som funnits är det onekligen svårt att veta vad som försvunnit. I det fall vi skulle veta få reda på vad som är borta är det nog rätt svårt att fastställa om nuvarande ägare är ansvarig.
 4. För att ta "förövaren" på bar gärning är det nödvändigt att bevaka vad som sker. Stadsbyggnadskontoret har ansvaret för att ingripa mot åtgärder som strider mot lagstiftningen, men de har ingen bevakande verksamhet. Skälet är att det är förbjudet att bygga utan att söka bygglov, söker alla bygglov så behöver stadsbyggnadskontoret såklart inte ha en bevakande verksamhet. Men långt ifrån alla som bygger om söker bygglov.
 5. Den som vill bygga om har tydliga ekonomiska incitament för att inte söka bygglov eftersom kostnaderna för antikvarie (bedömer skyddsbehov) och kommunens inspektion kan bli höga. Men än värre för ägaren är förstås att kommunen kan förbjuda de ombyggnader som ägaren vill göra, med hänvisning till att kulturhistoriska värden inte får förstöras.
 6. I och med att stadsbyggnadskontoret inte har någon bevakande verksamhet lär de inte själva upptäcka otillåtna ombyggnader. Istället har kontoret en rutin för att motta anmälningar från invånare. En svaghet med den rutinen är förstås att det är svårt för den som anmäler att veta om bygglov finns och vad det i så fall omfattar. Anmälningarna innehåller sällan några tydliga bevis eller är skrivna för att passa lagkrav. Därför blir anmälningar ofta liggande tills de avskrivs. Stadsbyggnadskontorets hantering av "tillsynsärenden" är i sin helhet också extremt saktfärdig.
 7. De straff som kan utmätas om det gick att bevisa förstörelse är inte värre än att de lätt kan reserveras i ombyggnadskostnaden. Men risken för upptäckt är i vilket fall ytterst liten. Risken kan minimeras byggplatsen skyddas från insyn. Därav ofta de förtäckta fönstren i gatuplan, som just nu kan ses på före detta Mellbins affär och affären intill. Det är också vanligt att man inte ställer ut många byggsäckar samtidigt, försvårar för utomstående att granska innehållet samt låter ombyggnaden ta längre tid (ett exempel på det förfarandet är Tyska Brinken 28).
- a) **Hjälppgrupp:** Vi kan göra anmälningarna ordentligt grundade och betydligt mer informativa. För det behövs en arbetsgrupp som bygger upp och svarar för en process, från upptäckt till anmälan, av misstänkt förstörelse av kulturarv.
 - b) **Opinionsgrupp:** Vi behöver också skapa en opinionsgrupp bestående av politiker, antikvarier, kända Gamla stan bor med mera. Vi behöver peka på möjligheter att få fram a) en heltäckande och återkommande inventering, b) en vårdande och förebyggande verksamhet i kommunen samt c) en översyn av lagstiftning och regler så att det blir möjligt att övervaka kulturvärden och förhindra förstörelse. Utgångspunkten bör vara, att köper man ett hus, eller äger ett hus, som innehåller skyddade kulturvärden så åter man sig att skydda och regelbundet låta antikvarier inventera så att vi kan säkerställa att kulturvärden bevaras. Denna opinionsgrupp ska också koordinera arbetet med att steg för steg komma närmare målet att Gamla stan ska bli ett Världsarv. Processen inför Världsarv kräver fullgod inventering och fungerande skydd, så vägen dit är i sig en god hjälp.

C. **Skeppsbrons och Munkbrons omdaning.**

Vi behöver verka för att Skeppsbron och Munkbron kommer att se ut som en del av Gamla stan, t.ex. genom nya byggnader som refererar till tidigare sekler med plats för torghandel, hantverkare, små caféer och små restauranger. Dessutom bör anknypningen till vattnet bli tydlig genom en strandliknande struktur och båtplatser som kan användas av små fritidsbåtar och av större båtar. Självfallet vore badmöjligheter en god gåva, om vattenkvaliteten är tillräcklig.

Skeppsbron behöver också ha minst en tydligt markerad ingång till Gamla stan.

Den skiss som tagits fram i överensstämmelse med stadens kajplan var påfallande likt Riddarholmskajen och Blasieholmskajen med samma stenläggning och ödsliga intryck. Det pågår nu en utredning som vi framfört synpunkter till för ett år sedan. Det finns anledning att anta att det kommande förslaget liknar den första skissen. Arbetet i en grupp som tar sig an denna fråga handlar om att kontakta kommunen och länsstyrelsen samt bedriva opinion och odla kontakter med aktörer som skönhetsrådet, Samfundet St: Erik, Hovet (Bli av med Taco och Råkbåten framför slottet), samt företag och organisationer på Skeppsbron respektive Munkbron.

D. **Trafiklösning och skyltning.** Staden tar fram förslag nu, viktigt att påverka och följa upp. Enkelt att förstå de trafikrestriktioner och den väg trafiken ska ta, samt att det blir lättförstådd skyltning/hänvisning till platser av intresse för besökande.

Det är också av stor betydelse att det skapas utrymme för det behov av trafik och parkeringar som behövs för att klara underhåll och service för fastigheter och verksamhet i Gamla stan. Det är redan nu svårt att få entreprenörer att delta med offerter på underhåll, stambyte etc eftersom det upplevs som svårt eller omöjligt att finna parkeringsplatser för de fordon som transporterar all utrustning. Situationen är på väg att bli helt ohållbar för fastighetsägarna.

Uppgiften kan inledningsvis inriktas på att samla ihop de förslag till förbättringar som redan finns och överlämna förslagen till utredningen. Ett mål är förstås att få en dialog med de som utreder. Efter det att utredningens förslag presenteras blir det viktigt att snabbt reagera.

E. **Buller.** Stadens olika fordon bör vara tysta. Men i dagsläget tar staden ingen hänsyn till att entreprenörernas fordon har buller nivåer från 92 decibel (gaturenhallning) till 110 decibel (snöröjning och glastömning). Gränsvärdet för hörselskador brukar anges till 90 decibel och en tumregel för buller mot yttervägg är 60 decibel. Staden bör därför vid upphandling ställa krav på låg ljudnivå från fordon och lastning vid glastömning, snöröjning, sophämtning och gaturenhallning. Om möjligt bör de aktiviteterna ske tidigast efter 7 vardagar och 9 lördagar och helgdagar. Respekt för att det bor människor i Gamla stan.

Arbetsgruppen behöver ta reda på lagstiftningen runt buller och skapa kontakt med miljöförvaltningen. Därefter finns det möjlighet att påverka kommunens ansvariga för trafik- och renhållning mm.

- F. **Trygghet** – stöd till polis, belysning, vandringar, kontaktnummer till skydd mm
Det här förutsätter god kontakt med den lokala polisen. I övrigt kan arbetet utvecklas över tid. Det är önskvärt att alla grupper undersöker möjligheter att avlasta polisen från olika frågor, tex kan bättre trafiklösning och skyltning ge möjlighet för polisen att lägga mer tid på trygghetsskapande åtgärder och mindre på trafikkontroll.
- G. **Fastighetsfrågor:** bidra till att starta lokal fastighetsförening/samordningsgrupp.
Vi måste ha med oss fastighetsägarna i Gamla stan, de är nu i huvudsak passiva, trots stora utmaningar ifråga om Airbnb, skenande kostnader, oklarheter om möjligheten att få service och underhåll när el-lastbilar och el-servicefordon är sällsynta etc. En vital fastighetsförening är också en nödvändig förutsättning för mycket av det som behöver göras ifråga om bevarande, julbelysning etc.
Aktuella frågor som kan hanteras inom en lokal fastighetsförening är parkering för service o underhåll, minskade avgifter och skatter på historiska hus, bättre info om kulturskydd, underhåll (tex gemensam underhållsplan och gemensam upphandling av renovering/underhåll för källare, ornament, målningar, innertak, yttertak, fasader etc. Dessutom gemensam snöskottning, klottersanering, bevakning mm.
En förutsättning för det här projektet är att deltagarna har goda kontakter med förståelse för fastighetsägarnas situation, vare sig fastigheterna är privatägda, kommunala eller bostadsrättsföreningar.
- H. **Museer.**
Verka för att Medeltidsmuseet, Stadsmuseet och Sjöfartsmuseet gör gemensamma (permanenta) utställningar och guidade turer under rubriken "Gamla stan museet". Ett sådant musealt samarbete skulle kunna ge ett mycket stort antal besökande och ge möjlighet till att koordinerat lyfta fram hela gamla stans kulturarv. Det skulle också vara ett sätt att skapa guidningar med ett berett och uttömmande perspektiv på gamla stans historia. Det skulle förstås vara extra värdefullt om museet blir en viktig del i strävanden för att bevara kulturvärden i Gamla stan.
Gruppen får arbeta långsiktigt med huvudmålet, men kan också vara en tillgång för medeltidsmuseet under den tid då museet ska verka utan permanent lokal.
- I. **Bättre samverkan mellan stad och boende.**
Idag utför olika entreprenörer olika insatser i form av klotterborttagning, mindre reparationer av gatubeläggning, klotterborttagning, reparation av papperskorgar, iordningsställande av utsmyckning, bänkar, blommor etc, utan någon som helst koordinering. Dessutom använder staden maskiner som inte är anpassade till Gamla stans kullerstensgator. Kostnaderna för bristen på koordinering och anpassning är givetvis mycket höga, de pengarna skulle kunna användas bättre.
Det behövs en områdesansvarig som koordinerar alla stadens olika insatser i Gamla stan så att de utförs effektivt och anpassat till att Gamla stan är en medeltida stad. För att komma dit behövs ett ihärdigt påverkansarbete. Till att börja med behöver gruppen ta fram siffror på besparingar för staden och en lista på positiva effekter för boende och verkande i GS.